

Sygn. akt II UK 580/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku K.B., R.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.
o podleganie ubezpieczeniom,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 października 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie z odwołania K.B. i R.S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. o podleganie ubezpieczeniom społecznym oddalił apelację K.B. i R.S. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 12 maja 2015 r., sygn. akt III U (...), w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołania ubezpieczonej oraz płatnika.

Decyzją z 26 września 2014 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. stwierdził, że K.B. jako pracownik u płatnika składek R.S. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 2 maja 2014 r.

W dniu 21 marca 2014 r. R.S. i K.B. zawarli umowę o pracę, na podstawie której K.B. została zatrudniona na czas określony od 2 maja 2014 r. do 2 maja 2015 r. na stanowisku kierownika obiektu noclegowego w pełnym wymiarze czasu pracy

za wynagrodzeniem miesięcznym wynoszącym 5.410 zł brutto plus premia uznaniowa. Miejszem świadczenia pracy miała być siedziba firmy w S., a w razie potrzeby każde inne miejsce w kraju, jeżeli wymagałoby tego prowadzenie spraw pracodawcy. Odwołująca się była zdolna do pełnienia pracy na powyższym stanowisku pracy z uwagi na stan zdrowia oraz przeszła szkolenie w zakresie obowiązujących przepisów bhp.

W okresie od maja do lipca 2014 r. R.S. zatrudniał 11-12 osób, z wynagrodzeniami co najmniej dwukrotnie niższymi od wynagrodzenia K.B.

Nadto Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie formalnego zatrudnienia u R.S. - od 12 maja 2014 r. - odwołującą łączył stosunek pracy także z R.R.. Zgodnie z treścią zawartej z R.R. umowy o pracę K.B. została zatrudniona na stanowisku specjalisty ds. obsługi klienta na czas określony od dnia 12 maja 2014 r. do 12 maja 2015 r. w pełnym wymiarze czasu pracy (w godzinach od 8.00 do 16.00) za wynagrodzeniem miesięcznym wynoszącym 2.900 zł brutto, zaś miejscem świadczenia pracy miała być siedziba firmy w N..

K.B. świadczyła pracę u R.S. do dnia 24 czerwca 2014 r., po czym przeszła na zwolnienie lekarskie w związku z ciążą. Po jej przejściu na zwolnienie lekarskie R.S. nie zatrudnił innego pracownika, lecz zwrócił się do Powiatowego Urzędu Pracy w K. o możliwość przyjęcia osoby bezrobotnej oraz o refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy (wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie).

Odwołująca urodziła córkę H. S. w dniu 19 stycznia 2015 r.

W dniu 26 września 2014 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, w której stwierdził, że K.B. od dnia 2 maja 2014 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek R.S.

Sąd Apelacyjny oddalając apelację odwołującej się oraz płatnika składek w pierwszej kolejności wskazał, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny przedmiotowej sprawy, dokonując poprawnej oceny materiału dowodowego, opartej na zasadach logiki i doświadczenia życiowego. W ocenie Sądu drugiej instancji apelującym nie udało się wykazać, aby ustalenia Sądu naruszały zasady logiki czy też doświadczenia życiowego, czy też nie były oparte na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, a zatem zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. okazał się niezasadniony.

Sąd drugiej instancji wskazał ponadto, że nie okazał się również zasadny zarzut naruszenia art. 328 k.p.c., bowiem uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego spełniało wymogi powołanego przepisu - zawiera zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę materiału dowodowego oraz rozważania prawne, a także odnosi się do poglądów prezentowanych przez odwołującego płatnika składek, mających istotne znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W odniesieniu do zarzutów naruszenia prawa materialnego Sąd odwoławczy podniósł, że nie sposób przyjąć, że praca wykonywana przez odwołującą w spornym okresie u płatnika składek R.S. była wykonywana w sposób ciągły i powtarzający się (czyli stały), w pełnym wymiarze czasu pracy (stosownie do treści zawartej przez strony umowy o pracę) oraz pod kierownictwem płatnika składek, albowiem - jak wskazano wyżej - w niniejszej sprawie brak jest wiarygodnych dowodów na wykonywanie przez odwołującą pracy w takich warunkach na rzecz płatnika składek. Z materiału dowodowego wynika, że czynności wykonywane przez odwołującą miały co najwyżej charakter okazjonalnej pomocy rodzinnej, jaką świadczy osobie prowadzącej działalność gospodarczą jego członek rodziny (np. synowa). Ponadto brak było rzeczywistej potrzeby zatrudnienia odwołującej w spornym okresie, albowiem wcześniej przez wiele lat płatnik składek nie zatrudniał nikogo na stanowisku zajmowanym przez odwołującą ani nie zatrudnił nikogo nowego na to stanowisko bezpośrednio po przejściu przez odwołującą na zwolnienie lekarskie. Dodatkowo Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na fakt, że w dniu 28 maja 2014 r. odwołująca została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik, zaś zwolnienie lekarskie rozpoczęła już w dniu 25 czerwca 2014 r., a więc po upływie mniej niż miesiąca od dnia zgłoszenia do ubezpieczeń, przy czym z materiału dowodowego wynika, że w chwili zgłaszania do ubezpieczeń społecznych z datą wsteczną (z naruszeniem 7-dniowego terminu do zgłoszenia) odwołująca wiedziała, że jest w ciąży. W związku z tym podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 83 k.c. Sąd drugiej instancji uznał za chybiony.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli w całości skargą kasacyjną odwołujący się. Skargę oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd odwoławczy nie spełniając swojej funkcji procesowej wydał zaskarżane orzeczenie z oczywistą obrazą prawa materialnego i procesowego. Podkreślono, że Sąd Apelacyjny nie spełnił swojej funkcji kontrolnej, przede wszystkim nie rozpoznał wszystkich podniesionych zarzutów apelacyjnych podnoszonych przez Odwołujących się K.B. i R.S. w szczególności co do zarzutu naruszenia art. 13 ust. 1 ustawy systemowej w zw. z art. 83 k.c. i uznania zawartej umowy o pracę umową pozorną, a w konsekwencji uznania, że K.B. nie podlega ubezpieczeniom społecznym. Sąd Apelacyjny rozpoznając zarzuty apelacji nie przeprowadził dokładnej analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, umowy o pracę, zaświadczenia lekarskiego, listy obecności w odniesieniu do zeznań świadków, a jedynie w ślad za Sądem pierwszej instancji uznał, że zawarta umowa o pracę była umową pozorną. Fakt zajścia w ciążę przez K.B. po nawiązaniu stosunku pracy nie może, zdaniem skarżących, świadczyć o tym, że umowa o pracę miała charakter pozorny i nie była realizowana przez strony.

Organ rentowy nie składał odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołujących nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie

kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) Nie można jednak uznać, że skarżący wykazali istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W skardze kasacyjnej nie wykazano, aby była ona rzeczywiście oczywiście uzasadniona. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera się w istocie jedynie na polemice pełnomocnika odwołujących się z oceną stanu faktycznego dokonaną przez Sąd Apelacyjny oraz z oceną prawną dokonaną przez Sądy. W uzasadnieniu wniosku nie wykazano, aby Sąd faktycznie naruszył

prawo i to w sposób oczywisty i kwalifikowany, uzasadniający przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący nie udowodnili, że Sąd Apelacyjny faktycznie nie rozpoznał wszystkich zarzutów apelacji, należy zauważyć, że Sąd odwoławczy odniósł się wprost do zarzutu naruszenia 13 ust. 1 ustawy systemowej w zw. z art. 83 k.c. i obszernie wyjaśnił dlaczego uznał zarzut ten za nieuzasadniony. Również w odniesieniu do oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie Sądu drugiej instancji zawarł w uzasadnieniu obszerne wyjaśnienie swojego stanowiska i dokonanej w sprawie oceny dowodów, wskazując, na których dowodach opierał się rozpoznając niniejszą sprawę i dlaczego ocenił, że wyrok Sądu pierwszej instancji został oparty na prawidłowych ustaleniach faktycznych. Fakt, że skarżący nie zgadzają się z wydanym rozstrzygnięciem nie świadczy automatycznie o tym, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna.

Warto zauważyć, że Sąd odwoławczy nie kierował się przy wydawaniu zaskarżonego wyroku jedynie faktem, że K.B. zaszła w ciążę po zawarciu umowy o pracę i to nie ta okoliczność przesądziła o rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. Co więcej, Sąd Apelacyjny wprost wskazał, że nie ma prawnych przeciwwskazań dla zawarcia umowy o pracę w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. U podstaw zaskarżonego wyroku leżało natomiast ustalenie dokonane przez Sądy *meriti*, zgodnie z którym K.B. faktycznie w ogóle nie świadczyła pracy na podstawie zawartej umowy, a zatem została ona zawarta jedynie dla pozoru.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.